

Súd: Okresný súd Banská Bystrica
Spisová značka: 7PP/38/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122010589
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Barbora Sopková
ECLI: ECLI:SK:OSBB:2022:6122010589.1

Uznesenie

Okresný súd Banská Bystrica v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Barbory Sopkovej a prísediacich Mgr. Ivety Revalovej a Mgr. Edity Halajovej na verejnom zasadnutí konanom dňa 06. 09. 2022 o žiadosti odsúdeného F. Y., A.. XX. XX. XXXX Q. O.G., o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, takto

rozhodol:

Podľa § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona sa žiadosť odsúdeného F. Y., A.. XX. XX. XXXX Q. O., S. W. Q. XXXX/XX, O., P. Č. A. U., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová, o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zo dňa 04. 08. 2022, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 1T/16/2018 zo dňa 03. 05. 2018 v trvaní 57 (päťdesiatich siedmich) mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia, z a m i e t a .

odôvodnenie:

Dňa 04. 08. 2022 bola súdu doručená žiadosť odsúdeného o podmiennečné prepustenie, dôvodiac, že ľutuje spôsob doterajšieho života a hoci svoju bohatú kriminálnu minulosť už nezmení, no postupom času a pribúdajúcim vekom si uvedomil negatívny dopad páchania trestnej činnosti. Už nie je ten dvadsaťročný chlapec, ktorý je ľahostajný k páchaniu trestnej činnosti a svojej budúcnosti. Dlhý pobyt vo väzení ho zmenil a napravil. Od roku 2019 je aj pracovne zaradený, pracovné návyky mal osvojené aj na slobode. Pracovné povinnosti a ústavný poriadok si plní na požadovanej úrovni, o čom svedčí aj päť disciplinárnych odmien; disciplinárne potrestaný nie je. Nádej na podmiennečné prepustenie naňho pôsobí motivačným smerom k náprave. Život vo väzení môže byť tiež spojený s negatívnymi vplyvmi a účinkami, napríklad môže stratiť niektoré návyky potrebné pre samostatný život. Počas uväznenia môže byť vytrhnutý zo svojich spoločensky žiaducich väzieb a naopak, môže naviazať nové, škodlivé väzby, ktoré po prepustení budú viesť k páchaniu ďalšej trestnej činnosti. Už preto je dôležité (nielen pre neho, ale pre celú spoločnosť), aby bol prepustený z výkonu trestu, aj keď len podmiennečne, v správny čas, keď u neho nude splnený účel trestu. Klesol až na úplné dno svojich psychických síl a uvedomil si, že takto už ďalej nevládze a nemôže žiť. Je najvyšší čas začať žiť ako normálny človek, viesť riadny život, splatiť dlhy, ktoré má a založiť si rodinu. A hlavne, byť už konečne normálny syn a robiť svojej matke konečne radosť a nie hanbu.

Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová, kde odsúdený vykonáva trest odňatia slobody, zaslal súdu hodnotenie odsúdeného k žiadosti o podmiennečné prepustenie zo dňa 22. 08. 2022, súdu doručené dňa 26. 08. 2022. Z predmetného hodnotenia vyplýva, že odsúdený sa od 24. 10. 2017 nachádzal v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Košice, kde nastúpil výkon väzby zo slobody predvedením. Jeho správanie a vystupovanie bolo bez problémov. Disciplinárne odmenený ani disciplinárne potrestaný nebol. Nebol pracovne zaradený, vykonával činnosti pre všeobecný rozvoj osobnosti odsúdeného zamerané na upratovanie ubytovacích priestorov ústavu. Kontakt udržiaval formou korešpondencie s matkou. Do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová bol premiestnený dňa 21. 08. 2018. Po absolvovaní primárnej

adaptačnej fázy v nástupnom oddiele bol umiestnený do ubytovne v rámci „B“ diferenciačnej skupiny. Správanie a vystupovanie odsúdeného voči personálu je na dobrej úrovni. Situácia vo vzťahu k ostatným odsúdeným bola spočiatku nestabilná. Do rozporu s právnymi normami platnými v podmienkach výkonu trestu sa dostal tým, že opakovane prišiel do fyzického konfliktu s iným odsúdeným. Zásady osobnej i kolektívnej hygieny má osvojené, osobné veci si udržiava v poriadku. Pozitívne je hodnotená aj účasť na edukačných formách prevencie patologických javov v spoločnosti. Odsúdený sa počas pohovorov stavia kriticky k spáchanej trestnej činnosti, uvedomuje si, že konal skratovo a nevhodne. Dokázal si vytvoriť podmienky na udelenia piatich disciplinárnych odmien. Disciplinárne tresty nemá evidované. Dňa 12. 07. 2022 mu bola na základe návrhu pedagóga zmenená diferenciačná skupina z „B“ na diferenciačnú skupinu „VO“ (výstupný oddiel) v rámci národného projektu Šanca na návrat, ktorého cieľom je u osôb vo výkone trestu odňatia slobody znížiť riziká sociálneho vylúčenia. V rámci resocializačných a výchovnovzdelávacích programov sú odsúdenému poskytnuté informácie zahrnuté do siedmich modulov. Aktivity odborného personálu výstupného oddielu zamerané na sociálnu komunikáciu, sebazpoznanie a rodinné vzťahy má odsúdený už ukončené. Nemá ešte v stanovenom rozsahu absolvované moduly „zamestnanosť, právne aspekty, finančná gramotnosť a závislosti“. Voľný čas odsúdený trávi aktívnym spôsobom, pravidelne sa venuje telesnému cvičeniu, číta knižnú a časopiseckú literatúru, sleduje televízne programy, počúva rádio. V rámci kultúrnoosvetovej činnosti sa pravidelne zúčastňuje vedomostných kvízov. Od 13. 03. 2019 je pracovne zaradený na nestráženom pracovisku Pilarez. Pracovnú disciplínu dodržiava k spokojnosti nadriadených. Pokyny a všetky úlohy plní včas, kvalitne a hospodárne aj nad rámec bežných povinností. Fond pracovného času využíva efektívne, nedovolená činnosť nebola zaznamenaná. Odsúdený je slobodný a bezdetný. Sociálny kontakt udržiava s matkou, sestrou a tetou prioritne formou telefonických hovorov a korešpondencie. Rodina ho podporuje aj po materiálnej stránke zasielaním balíkov. Návštevy a videonávštevy nežiada. Rodinné vzťahy sa javia ako stabilné a pozitívne. Resocializačná prognóza u odsúdeného je menej priaznivá, riziko recidívy trestnej činnosti je vyhodnotené ako stredné. Zo skráteného výpisu odsúdeného vyplýva, že rozhodnutím Okresného súdu Košice I mu bol nariadený trest odňatia slobody pod sp. zn. OT/45/2015 v dĺžke 10 (desať) mesiacov, kde podmienené prepustenie nie je možné. Záverom bolo konštatované, že odsúdený preukazuje splnenie podmienok na prepustenie, preto sa odporúča podmienne prepustiť.

Súd vo veci podmieneného prepustenia určil termín verejného zasadnutia, na ktorom vykonal dokazovanie prečítaním listinných dôkazov a vypočul aj odsúdeného formou videokonferencie, s čím odsúdený výslovne vyjadril svoj súhlas.

Odsúdený na verejnom zasadnutí zotrval podanej žiadosti. Bol vtedy veľmi mladý chlapec, opil sa a dopustil sa trestnej činnosti. Veľmi to ľutuje, avšak chce, aby mu súd dal šancu a to aj za najprísnejších podmienok, aby dokázal, že vie viesť riadny život. Svoju matku nevidel päť rokov

Zástupca ústavu na výkon trestu odňatia slobody uviedol, že od vypracovania hodnotenia k zmenám nedošlo, zotrval na záveroch hodnotenia.

Prokurátor navrhol žiadosť odsúdeného zamietnuť.

Podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí. Ak bol návrh odsúdeného o podmienené prepustenie zamietnutý, môže ho odsúdený opakovať až po uplynutí jedného roka a ak ide o odsúdeného ma dvadsaťpäť rokov alebo na doživotie, po uplynutí troch rokov od zamietnutia okrem prípadu, že návrh bol zamietnutý len preto, že ho odsúdený podal predčasne.

Podľa § 66 odsek 1 písmeno b) Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmieneného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmieneného trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienčnom prepustení súd prihliadne aj na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Z vyššie uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom podmienčného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je kumulatívne splnenie troch podmienok, a to, že odsúdený vykonal už potrebnú časť z výmery všetkých uložených a nariadených trestov odňatia slobody, vo výkone trestu plnením svojich povinností a správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, t. j. že neexistuje pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy. Citované ustanovenia vyjadrujú predovšetkým požiadavku pozitívnej prognózy budúceho správania sa odsúdeného, ktorá je nevyhnutným predpokladom pre podmienčné prepustenie a musí pritom vyplývať zo zhodnotenia polepšenia odsúdeného, pričom očakávanie, že odsúdený po podmienčnom prepustení povedie riadny život, musí byť dôvodné a založené na všestrannom zhodnotení jeho osobnosti, možnosti jeho nápravy a osobných pomerov, s prihliadnutím na účel trestu.

Odsúdený F. Y. v súčasnosti vykonáva trest odňatia slobody uložený mu rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 1T/16/2018 zo dňa 03. 05. 2018 v trvaní 57 (päťdesiatich siedmich) mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Okrem toho vykonáva aj zvyšky trestov odňatia slobody, z ktorých bol pôvodne podmienčne prepustený, avšak pre neosvedčenie sa v skúšobnej dobe (kedy sa dopustil trestnej činnosti) mu bol nariadený zvyšok trestu odňatia slobody v trvaní 25 (dvadsiatich piatich) dní z odsúdenia Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 0T/55/2015 a tiež v trvaní 10 (desiatich) mesiacov z odsúdenia Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 0T/45/2015.

Pre účely splnenia formálnej podmienky (uplynutie potrebnej lehoty) súd zistil, že vo výkone trestu odňatia slobody sa odsúdený nachádza odo dňa 21. 10. 2017, pričom hoci evidenčne najprv vykonával trest odňatia slobody v trvaní 57 (päťdesiatich siedmich) mesiacov, k tomuto dátumu, podľa názoru súdu, je potrebné najprv započítať vykonanie zvyškov trestov, z ktorých už podmienčne prepustenie podľa § 68 ods. 5 Trestného zákona nie je možné, a teda dňa 15. 11. 2017 odsúdený vykonal zvyšok trestu v trvaní 25 (dvadsiatich piatich dní) a dňa 15. 09. 2018 zvyšok trestu v trvaní 10 (desiatich) mesiacov, pričom od ostatne uvedeného dátumu mu plynie doba trestu odňatia slobody v trvaní 57 (päťdesiatich siedmich) mesiacov, pričom uplynutie dvoch tretín tohto trestu nastalo dňa 15. 11. 2021.

K prvej podmienke na podmienčné prepustenie súd konštatuje, že táto je splnená, keďže odsúdený už vykonal dve tretiny trestu potrebné pre podmienčné prepustenie.

Z hodnotenia ústavu na výkon trestu odňatia slobody mal súd za preukázané, že odsúdený síce preukazuje určité polepšenie, avšak jeho resocializačná prognóza je menej priaznivá, bol určený stredný stupeň rizika recidívy. Tento diagnostický nástroj - CRA („Criminal Risk Assessment“, resp. „nástroj na hodnotenie rizika recidívy trestnej činnosti“) je prediktívny nástroj na hodnotenie rizika recidívy trestnej činnosti osôb vo výkone trestu odňatia slobody do dvoch rokov od prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v podobe elektronického programu. Využíva kombináciu štatistických metód, klinických metód a intuitívnych metód a pracuje s údajmi zistenými o odsúdenom počas predchádzajúcej kriminálnej kariéry a priebehu aktuálneho trestu odňatia slobody. V podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže nástroj CRA od 1. januára 2021 nahrádza nástroj Hodnotenie rizika sociálneho zlyhania (HRSZ). Obsahuje celkovo 37 položiek so zameraním na kriminogénne rizikové faktory, ktoré majú stanovenú prediktívnu hodnotu vo vzťahu k recidíve trestnej činnosti (oproti štyrom položkám v prípade HRSZ). Zároveň obsahuje štyri obsahovo a kompetenčne samostatné sekcie. Za spracovanie položiek zodpovedá kolektív hodnotiteľov zložený zo sociálneho pracovníka, pedagóga, psychológa, pracovníka preventívno-bezpečnostnej služby a sociálneho kurátora-metodika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (naproti jedinému hodnotiteľovi pri HRSZ). Záverečný výstup nástroja uvádza celkové hodnotenie v rozptyle minimálneho a maximálneho počtu dosiahnutých bodov, a zároveň jeho percentuálnu hodnotu. Kľúčovým je výstup úrovne rizika recidívy trestnej činnosti (nízke, stredné, vysoké) a tomu zodpovedajúca prognóza resocializácie (priaznivá, menej priaznivá, nepriaznivá). Znamená to, že konečný výsledok hodnotenia odsúdeného predikuje potenciálnu recidívu trestnej činnosti odsúdeného po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

Osobnosť odsúdeného, jeho kriminálna minulosť (9 záznamov v registri trestov) a závažnosť spáchanej trestnej činnosti v súhrne zakladajú dôvodnosť obavy, že by sa odsúdený na slobode mohol dopustiť

ďalšej protispoločenskej činnosti. Súd poukazuje aj na skutočnosť, že odsúdený sa v minulosti dopúšťal trestnej činnosti systematicky, v pomerne krátkej dobe, pričom páchal závažnú a rôznorodú trestnú činnosť (násilnú aj majetkovú). Odsúdený už dostal šancu viesť riadny život, keď mu bol prečin krádeže uložený podmienený trest odňatia slobody (trestným rozkazom Okresného súdu Košice I), avšak vzhľadom na jeho správanie v skúšobnej dobe mu bol výkon trestu odňatia slobody nariadený. Tiež mu bola poskytnutá šanca v podobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu uloženého mu trestným rozkazom Okresného súdu Košice I, avšak ani v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia nebol schopný viesť riadny život a bol mu nariadený výkon zvyšku trestu.

Argumenty o mladíckej nerozvážnosti a zľahčovania okolností spáchanej trestnej činnosti tým, že odsúdený bol pod vplyvom alkoholu, nemôžu obstáť, keďže nešlo o jednorazovú výnimku z inak bezúhonného života odsúdeného. Naopak, odsúdený sa páchania trestnej činnosti dopúšťal opakovane (je pravdou, že v prípade prvého odsúdenia mal iba 16 rokov, avšak v čase posledného odsúdenia mal už 23 rokov, čo nie je až takým podstatným rozdielom oproti dnešnému veku - 27 rokov. A nebolo mu odstrašujúcim ani žiadne z odsúdení a svojim správaním dal podnet k tomu, že šance poskytnuté mu justičným systémom (podmienený trest, podmienené prepustenie) ostali nevyužitú.

Súdu je, samozrejme, známy nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 36/2022 zo dňa 24. 05. 2022, v ktorom je, okrem iného, deklarované, že posúdenie predpokladu riadneho vedenia života v budúcnosti nemôže predstavovať mechanický odkaz na predchádzajúcu kriminálnu minulosť, avšak v konkrétnom prípade je nutné na kriminálnu minulosť odsúdeného prihliadnuť. Možno však dodať, že kriminálnu minulosť žiadateľa o podmienené prepustenie nemožno prehliadnuť a pri dokazovaní opomenúť či na ňu vôbec neprihliadať. Aj kriminálna minulosť naznačuje, akou osobou je páchatel' a teda naznačuje možnosť, ako sa bude páchatel' správať v podmienkach slobody. Prirodzene, nemožno predchádzajúce tvrdenie vykladať absolútne, pretože by znamenalo, že nikoho nemožno prepustiť z výkonu trestu odňatia slobody.

Prognózovanie nebezpečnosti páchatel'a predstavuje zložitý systém, ktorý vychádza z forenzného významného slova nebezpečnosť. Nebezpečnosť sa vždy vzťahuje k osobnosti páchatel'a a zahŕňa tiež predpoklad, že existujú jedinci s takým založením, ktoré u nich extrémne zvyšuje pravdepodobnosť opakovaného konania závažnej kriminálnej činnosti. V trestnom práve sa pojem nebezpečnosť viaže k samotnému trestnému činu, nie k osobnosti páchatel'a. A tento rozdiel sa javí ako problém. Nejde iba o psychológiu a jej spôsobilosť nachádzať vhodné kritériá pre rozpoznanie nenapraviteľných, zvlášť násilníckych jedincov. Posúdenie možností resocializácie páchatel'a je síce záležitosťou psychológie a psychiatrie, ale je ohraničené právnymi a etickými aspektmi. Empiricky založenému prognózovaniu nebezpečnosti páchatel'a bráni nielen súčasný stav, ale aj svetonázorové a právne námietky. Prognózovanie naráža na dilemu medzi potrebou bezpečia na jednej strane a právom na individuálnu slobodu na druhej strane a táto dilema predstavuje spor medzi protekcionistami a antiprotekcionistami. Prvú zdôrazňujú potrebu ochrany spoločnosti pred nebezpečnými zločincami a uplatňujú zásadu in dubio pro securitate. Naopak druhí akcentujú hodnoty odvodené od ľudských práv a tvrdia, že nie je dobré obmedziť niekomu slobodu na dobu dlhšiu, ako si to vyžaduje zákon a uplatňujú tak zásadu in dubio pro libertate. Problematika nebezpečnosti páchatel'a súvisí aj s problémom príčin kriminálneho konania. V tomto smere existujú vedľa seba dva protipóly. Na jednej strane stoja nebezpeční ľudia (dangerous people) a na strane druhej nebezpečné situácie (dangerous actions). Kým zástancovia „smeru dangerous people“ chápú kriminalitu ako výraz širokej slobody konania jedincov, zástancovia „smeru dangerous actions“ hľadajú rizikové faktory mimo osobnosť, a síce v okolí a v sociálnom prostredí jedinca. Prvý smer presadzuje stanovisko, podľa ktorého ak páchatel' zrecidivuje, záleží to v prvom rade na jeho individuálnych vlastnostiach. Jediným nástrojom ochrany spoločnosti pred ťažko napravitelnými a nebezpečnými páchatel'mi ostáva predikovanie nebezpečnosti. Druhý smer chápe kriminalitu ako výraz alebo prejav nedokonalosti sociálnej rovnosti. Namiesto reštriktívnej stratégie presadzuje maximálne možné privilegovanie sociálne slabých a zanedbaných. Tento smer odmieta konštrukciu nebezpečnosti páchatel'a. Predstava o hlboko zakorenenej „antisociálnej založenosti“ či sklone“ podľa nich kolide s principiálnou naučiteľnosťou ľudského správania a s predpokladanou rovnosťou všetkých ľudí.

Je nutné konštatovať, že odsúdený F. Y. napriek mladému veku má odsúdený v registri trestov deväť záznamov, z toho štyri za posledných sedem rokov, počas ktorých vykonával aj nepodmienené tresty odňatia slobody. Bez ohľadu na to, či jeho kriminalitu formovala jeho osobnosť alebo faktory mimo neho (napr. okolie, sociálne prostredie), odsúdený sa nepoučil. V požití alkoholu a v mladíckej nerozvážnosti vzhliada dôvody svojej minulosti a svojich zlyhaní, nad inými okolnosťami neuvažuje. Deklarovaný

kritický postoj k spáchanej trestnej činnosti sa súdu javí ako tendenčný, čo preukázal aj samotný odsúdený svojim správaním sa na verejnom zasadnutí, kedy až do vyhlásenia rozhodnutia plakal a opakoval vyjadrovanie ľútosti, no momentom vyhlásenia rozhodnutia odrazu prestal plakať a na ďalšie otázky odpovedal úsečne. Odsúdený nekonkretizoval, ako inak mieni svoj život viesť, tvrdil, že má pracovné návyky, čo samo o sebe nemusí postačovať, pokiaľ sa odsúdený na slobode nevyhne aj iným faktorom, ktoré na jeho trestnú činnosť mali alebo mohli mať vplyv. Navyše, aj z hodnotenia riaditeľa Ústavu na výkon trestu vyplýva zhodnotenie možnej recidívy ako stredné.

Pri rozhodovaní o žiadosti, resp. návrhu o podmiennečné prepustenie je vždy dôležité skúmanie, či odsúdený doteraz vykonaným trestom preukázal nápravu a či je možné očakávať, že povedie riadny život. Podľa názoru súdu je (vzhľadom na už spomenutú kriminálnu minulosť odsúdeného, prítomnú recidívu a osobu odsúdeného) evidentné, že doteraz vykonané tresty u neho nespĺnili svoj výchovný účel a za takto preukázaného stavu potom nemožno ani očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život. Súd je presvedčený, že riadne vykonanie trestu odňatia slobody zabezpečí nápravu odsúdeného (práve s ohľadom na to, že program zaobchádzania počas výkonu trestu odsúdený evidentne plní a jeho predčasné prerušenie by mohlo byť predpokladom, že by sa dopustil páchania ďalšej trestnej činnosti), pretože len takto si môže uvedomiť dôsledky svojho konania, najmä dôsledky vedenia doterajšieho života.

Na základe vyššie uvedených skutočností má súd za to, že ďalší výkon trestu je u odsúdeného F. Y. potrebný a odôvodnený, preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a návrh odsúdeného o podmiennečné prepustenie zamietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorú možno podať do troch pracovných dní od vyhlásenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Banskej Bystrici. Sťažnosť má odkladný účinok.